

DE TRIBUNE

Redactie-adres:
D. J. WIJNKOOP, Pretoriusplein 3.
Amsterdam.

SOC. DEM. ORGAAN

Administratie-adres:
Gysbrecht van Aemstelstraat 32.
Amsterdam.

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij (S. D. P.).
VERSCHIJNT WOENSDAGS EN ZATERDAGS.

REDACTIE: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTEIJN en D. J. WIJNKOOP.

Abonnement bij vooruitbetaling fr. p. p. 60 cent per 3 mnd.
Weekabonnement 5 ct. voor de 2 nrs. - Losse nrs. 3 ct.
ADVERTENTIËN 10 CENT PER REGEL.

De strijd tegen de Vakverenigingen in Pruisen.

Daar de strijd van het feodaal-kapitalistisch regiem in Pruisen tegen de moderne vakverenigingen een symptoom is van de algemeene verscherping der tegenstellingen in Europa tusschen kapitaal en arbeid, publiceeren wij daaromtrent het volgende artikel van onzen partijgenoot Dr. Anton Pannekoek daaromtrent:

De poging van de Pruisische politie, om de vakverenigingen tot politieke verenigingen te verklaren, is slechts een schakel in de onafgebroken reeks van aanslagen op het vrije verenigingsrecht der arbeiders. Oppervlakkig schijnt de kwestie, die thans voor de Pruisische gerechtshoven moet worden uitgevochten, of n.l. de vakverenigingen politieke verenigingen zijn, verwant met die andere kwestie, waarover vroeger in de arbeidersbeweging in het algemeen (en in Holland nog thans) hevig gevochten wordt: of n.l. de vakverenigingen zich om de politiek moeten bekommeren. De anarchisten en syndicalisten ontkenden het, evenzeer als de burgerlijk-neutrale enkel-vakverenigings-mannen; de vakverenigingen, zoo zeide men van die kant, hoefden zich om de politiek en de staat heelemaal niet te bekommeren; ze moesten slechts hun economische strijd strijden. De praktijk evenwel heeft de onhoudbaarheid van dit standpunt aangetoond. Eerstens kan een gedeelte van de taak der vakverenigingen, n.l. de verkorting van de arbeidstijd en de zorg voor de veiligheid en de gezondheid der arbeiders, slechts met behulp van de wetgeving doorgevoerd worden. En dan: de staat grijpt eenvoudig in de vakverenigingsstrijd in, en wel ten gunste van de ondernemers. Omdat de staat en de politiek de vakverenigingen belemmerden en benadeelden, moesten deze zich graag of niet met de politiek en de staat bemoeien. De vakverenigings- en de politieke strijd van het proletariaat moesten elkaar noodzakelijkerwijs aanvullen en steunen.

Maar zodoende werden de vakverenigingen nog geen politieke verenigingen. Want overal heeft dezelfde praktijk tot een verdeling van arbeid tusschen de politieke partij en de vakvereniging geleid. En al zijn zij bij een eerst beginnende arbeidersbeweging vaak organisatorisch een, de ontwikkeling voert toch meestal tot scheiding. Beide kunnen hun eigen taak alleen dan goed vervullen, als ze zich er geheel op kunnen inrichten; wanneer de vakverenigingen tegelijkertijd de functie van de politieke partij overnemen (zooals in Hongarije), dan kan de socialistische beweging zich niet behoorlijk ontwikkelen; en wanneer ze een deel van de partij vormen, dan wordt hun eigen ontwikkeling belemmerd. De vakvereniging moet alle tot het vak behoorenden kunnen opnemen, ook als ze nog geen notie hebben van de ontwikkeling der samenleving en van het socialisme; ze moet als een neutrale, enkel door vakverenigingsbelangen saamgehouden bond kunnen strijden en onderhandelen, zonder daarbij door politieke belangen belemmerd te worden. Dit heeft bijna overal tot een organisatorische zelfstandigheid geleid, die door de vriendschap en gebruik met de socialistische partij en door de wederkeerige steun er niet minder op wordt, maar integendeel juist daardoor scherper gemarkeerd wordt.

Maar thans is in Pruisen niet de wetenschappelijke vraag aan de orde, of de vakverenigingen hierdoor tot politieke verenigingen worden gestempeld of niet. Maar de Duitse wet van 1908

op het verenigings-recht komt hierbij ter sprake; de vraag is n.l.: zijn de vakverenigingen politieke verenigingen in de zin van die wet? De vraag is niet, wat een vakvereniging is, maar wat de Duitse wetgevers van 1908 wilden en in de wet bepaalden. Ze wilden de vrijheid van vereniging voor de arbeiders beperkt houden; de Duitse wetgevers van 1908 hadden geen onderscheiding hoeven te maken (zooals zij gedaan hebben) en zij hadden de vakverenigingen onder hetzelfde recht als de politieke verenigingen kunnen stellen — als ze dat mogelijk, geschikt of raadzaam hadden geacht. Men had dat dan reaktionair, scherp-slijperstaktiek, onhoudbaar en dom kunnen noemen, en men had het met kracht kunnen bestrijden; maar voor andere, morele kwalifikaties was er dan even weinig reden geweest, als bij het woeden der elementen; ook de klassenstrijd is een natuurverschijnsel. Maar in werkelijkheid ligt de zaak anders.

In de Duitse Rijkswet van 1908 wordt een onderscheid gemaakt tusschen politieke en andere verenigingen; alleen de politieke verenigingen moeten de namen hunner bestuurders opgeven en mogen geen jeugdige personen als lid aannemen. Bij de beraadslaging werd de toepassing van de politieke paragraaf der wet op de vakverenigingen door de regeering onmogelijk geacht. Of de vakverenigingen politieke verenigingen zijn in de zin van de wet, daarvoor kan bij de vage tekst van de wet slechts de bedoeling van de wetgever de doorslag geven, een bedoeling die opgemaakt kan worden uit de verklaringen van de regeering en de partijen. En daarin ligt dan ook het hemeltergende en het onhoudbare van het tegenwoordige optreden der Pruisische overheid; dit optreden gaat direkt in tegen de toenmalige verklaringen van de regeering. Maar uit dit optreden blijkt, dat het parlement weliswaar de wetten vaststelt, maar slechts in tekst; wat in de praktijk van deze tekst wordt, maken de organen van de overheid uit, organen die in Duitsland althans onafhankelijk zijn van het parlement; zoo is de wetgevende macht van het parlement slechts een halfheid.

Maar hiermede is de laagheid van dit optreden nog lang niet voldoende gekarakteriseerd. Het is maar uiterlijke schijn, dat de Rijksdag de toepassing der wet op de vakverenigingen niet wilde en dat dus thans de goede bedoelingen van de Rijksdag te schande zijn gemaakt. De sociaaldemocraten waarschuwden de Rijksdag uitdrukkelijk voor deze gevolgen; ze stelden amendementen voor, waardoor de vakverenigingen uitdrukkelijk zeker gesteld werden. Maar de Rijksdag verwierp de amendementen; de liberalen vonden het uitstekend, dat de regeering het heft in handen hield tegen de vakverenigingen, als hun maar de schijn van arbeiders-vriendelijkheid bleef en de regeering het odium der vervolgingen op zich nam. Daarom hielden de liberalen zich van den domme en waren vol vertrouwen in de regeering, en ze verwierpen de sociaaldemocratische amendementen. Het verzet, dat thans bij de Pruisische arbeiders begint op te komen, moet zich dus in de eerste plaats tegen die partijen richten, die zich valschelijk de mantel van vrijheid, vooruitgang en recht omhangen, — de liberalen.

Maar waarom heeft de Pruisische regeering zoo lang met deze uitlegging van de wet gewacht? Moet men zich niet erover verwonderen, dat de overheid eerst in 1914 ermee voor de dag kwam, nadat de wet reeds 6 jaar had bestaan? Het antwoord op

deze vraag kan slechts gegeven worden, als men de diepere samenhang van de arbeidersbeweging begrepen heeft. In de klassenstrijd is er geen rust; men kan er niet een poosje mee ophouden en stil 's levens vreugde genieten; **wie niet aanvalt, wordt aangevallen.** Vooral, als hij zichzelf te zwak verklaart om aan te vallen, prikkelt hij de vijand, om tot de aanval over te gaan. De jaren 1908 tot 1910 waren in Pruisen jaren van frisch-vroolijke aanval van het proletariaat; het proletariaat viel aan in de kiesrechtstrijd en probeerde nieuwe strijdmiddelen. Jonge daadkracht, nieuw leven, sterke verwachtingen gingen door de arbeidersklasse en zodoende werd de reactie in een soort afwachtende defensieve gedrongen. Zoo was het tot 1912, toen de overwinning der sociaaldemokratie bij de Rijksdagverkiezingen deze periode beëindigde; toen kwam de taktiek der tempering (*Dämpfung*) bij de herstemmingen, en de Duitse partijdagen spraken zich uit tegen de energieke aanvals-taktiek door de massa. De tegenwoordigers der vakverenigingen verklaarden, dat de aanvalstaktiek gevaarlijk was voor hun bonden; wij zouden in Duitsland nog te zwak zijn voor zulk een taktiek, wij moesten eerst sterker worden. Dat heeft de heerschende klasse zich in het oor geknoopt, en onder deze omstandigheden vindt ze de moed, van haar kant aanvallend op te treden. Daarin ligt een van de voornaamste oorzaken van de onbeschaamdheid der reactie in het laatste jaar.

En het verklaren der vakverenigingen tot politieke verenigingen, al mag dat dan ook in kleine plaatsen het organisatieleven zeer bemoeielijken, is nog betrekkelijk heel onschuldig; het kan de strijd niet wezenlijk verzwakken. Veel grooter gevaren heeft het ontwerp van een nieuw Strafwetboek voor het Duitse Rijk, op welks bepalingen van juridische zijde reeds verscheiden malen werd gewezen. Dit Strafwetboek zal aan de rechters en de politie vele kantsjoeh-bepalingen in handen geven, waardoor ze elke vakverenigingsstrijd volstrekt onmogelijk kunnen maken. Reeds thans probeert de politie het posten te verhinderen; maar na inwerkingtreding van het nieuwe Strafwetboek zal de politie door de justitie in de meest meedoogenlooze onderdrukking van de strijd der arbeiders ondersteund worden.

Wat bewijst dat alles? Dat de arbeidersklasse met veel meer energie de strijd tegen de reaktionaire staatsmacht moet beginnen. Dat de Pruisische regeering probeert, de vakverenigingen tot politieke verenigingen te verklaren, bewijst integendeel, dat de vakverenigingen nog lang niet politiek genoeg zijn. Thans ondervindt de Duitse vakbeweging in een hogere graad hetzelfde, wat reeds vroeger de vakverenigingen van anarchistische neigingen bevrijdde: de aanvallen van de staat dwingen de vakorganisaties tot politiek optreden. Ook thans moet de vakbeweging veel politieker worden; aan al haar leden moet de samenhang der maatschappij worden duidelijk gemaakt; alle leden moeten energiek aan de politieke strijd deelnemen en bij hun kameraden agitatorisch en opvoedend werken, opdat door krachtige aanvals-akties van het proletariaat aan de reactie een halt toegeroepen wordt. De geschiedenis van de laatste jaren toont ons aan, dat een offensieve (aanvals-) taktiek van het proletariaat, ook daar waar het schijnbaar geen direkte resultaat heeft, toch niet vergeefs is; zulk een taktiek houdt de reactie in toom en houdt haar van aanvallen terug, die het proletariaat in de verweers-positie zouden dringen.

Na vijf jaar.

H. Slot.

Wij zijn erin geslaagd, zeiden wij in ons vorig nummer, het verlies aan leden te dekken.

Noch Bergmeyers socialistenbond als voortzetting van de oude beweging, noch het lichaam van dien naam later opgericht, hebben dit ooit kunnen doen. De beteekenis van dit feit kan moeilijk gewaardeerd worden door een partij die veelal hare leden inschrijft op „feestvergaderingen” met een of andere clown als „spreker”. Het schoonste meisje kan niet meer geven dan ze heeft. Van een aantal adepten van *Het Volk* kan men niet verlangen dat ze denken dat dit komt eerstens omdat wij strijden den politieke strijd; tweedens omdat ons optreden toch wel indruk maakt op denkende arbeiders.

In de geschiedenis van de beweging der arbeiders is er geen politieke organisatie die een taak heeft vervuld in ons land, onder zoo velerlei moeilijkheden en tegenstand ook van arbeiderszijde. Met daden hebben wij getoond dat de sociaaldemocratie zonder het middel van het parlement, ook kan strijden en op het tapijt kan brengen, zaken, waarvan wij als partij, het eerst het inzicht hebben gebracht, gelijk zelfs een v. d. Waerden heeft erkend, n. l. de strijd tegen het *Nederlandsche imperialisme*. Het vaandel der sociaaldemocratie besmeurd door Troelstra, hebben wij eenigermate gereinigd. Tal van revolutionair willoende arbeiders, dikwijls bij afwisseling anarchist of syndicalist, hebben wij bezwezen met daden dat het laster is de sociaaldemocratie te vereenzelvigen met verraad en afvalligheid als gevolg van een taktiek, die valt van het eene compromis in het andere en voert van nederlaag tot nederlaag. In de oogen van Vliegen, Troelstra c.s. is dit geen prestatie. Onder sociaaldemocratie verstaan zij een politiek die afhankelijk is van de liberalen en onafhankelijk van het socialisme. Van ons werken in deze lijn plukken wij nog niet de politieke vruchten, maar ook dit komt. Nog veel te weinig, te gering, wortelen wij niettemin in de arbeidersklasse, vervullen wij in den strijd een taak van geheel anderen aard dan anarchisten, reformisten en syndicalisten.

Gedurende vijf jaar hebben wij getoond als partij een verbindingsmiddel te kunnen zijn, een vaandel te kunnen opsteken voor onze geheele klasse, dat voert tot de eenheid van vak- en politieke beweging. De staking in het bouw- en in het transportbedrijf, de vereenigde poging met het N. A. S. om te ageeren tegen de duurte als nieuw verschijnsel van het kapitalisme, het ageeren tegen de wet-Traub, deze namaak van sociale hervorming, toont practisch aan, hoe men sociaaldemocratisch kan optreden met het doel, om te komen tot eenheid en méér macht — door de methoden van het marxisme — tegen de in den staat georganiseerde klasse-macht der bourgeoisie: het naar den voorgrond brengen van den strijd tegen het imperialisme, tegen de duurte, voor de eenheid bij economische conflicten om een brug te slaan tusschen modernen en syndicalisten. Naast het kleine werk deden wij veel aan de opvoeding der leden. Zelfstandig optreden tegen de bourgeoisie in contact met de beweging van andersdenkende arbeiders, waar mogelijk, met onze partij als trekkracht, dit hebben wij kunnen bereiken naast datgene wat wij reeds hebben aangetoond. *In dit contact blijven wij met andere stukken beweging omdat dit een deel is van onze kracht!* Wie daarvan af wil, berooft ons van een deel van onzen invloed, die moet inwerken op de arbeiders. Dit geldt zoowel voor degenen die rechts als links van ons staan. Ieder van ons, zei Marx aan Schweitzer, hangt meer af van de omstandigheden dan van zijn willen. Ons willen is revolutionair d. i. gericht op meer macht, gebouwd op het beter inzicht van de *geheele beweging*. Negatie is onze kracht niet. Daarom knopen wij aan bij de voorhanden omstandigheden, wij kunnen geen historie maken uit vrije, zelfgekozen stukken! Dat is de kern van onze taktiek, het wezen van onze partij, het merg van het marxisme. Als partij van den klassenstrijd, in verbinding met de internationale, herhalen wij een historisch gezegde: wij zijn en wij blijven.

Onze medestrijders, onze vrienden zullen wel indachtig zijn reeds bij het ledental van thans alles te doen, om de organisatie bij verkiezingen beter te doen functioneeren en de distrikten waar wij reeds uitkwamen niet uit het oog te verliezen. Dit is noodig. Dat ieder het bedenke die door toewijding en solidariteit met ons opmarcheert voor de internationale in Holland. Meerdere krachtontwikkeling zal ons brengen meer leden, meer invloed, ook met betrekking tot de moderne vakbeweging.

Ook daar verlaten wij onze positie niet. Ons oog blijve gericht op de vakbonden. De S. D. P. verwacht dat ieder man ook op dit terrein zijn plicht zal doen, niet alleen contributie te betalen, maar zal strijden en tevens zal meeleven met den engeren vakstrijd. Ook op vakgebied en wat daarmee verband houdt kunnen wij strijders zijn. Zonder het kleine werk in den vakbond, alleen van buiten af, krijgen wij de noodige invloed niet.

Wij weten wat wij willen en willen wat wij weten. Voorwaarts, dus in den strijd voor het socialisme, voor het algemeen kiesrecht door middel van de **Sociaal democratische partij.** B. L.

Bedwelmings.

„De Koningin komt! Wiens hart popelt nu niet reeds van vreugde bij dit vooruitzicht! Wie, die niet reeds het „Wilhelmus” neuriet, om het uit volle borst op 1 Juli uit te galmen? De Koningin komt! Ons hart zwelt nu reeds van trots over de eer, welke onze stad te beurt zal vallen.”

Deze harlekijnstaal is genomen uit een circulaire, door de vereeniging Volkswaarheid te Groningen, gezonden aan een 200-tal vereenigingen daar ter stede, om deze te bewegen, de koningin en de prins hulde te betuigen op 1 Juli, bij hun aankomst in de stad. Een paar weken later wist dezelfde vereeniging te melden, dat ze reeds van verschillende zijden f 400 had ontvangen ter dekking van mogelijke kosten.

Zoo wordt duidelijk, waarvoor het koningschap nuttig en goed is. In de regeeringsmachine van landen als 't onze beduidt het niets meer; als zelfstandige macht is het zoo goed als volledig te niet gedaan: de heerschende burgerij heeft het volkomen aan zich onderworpen. Maar zij heeft het in haar dienst behouden als schitterende versiering en als een soort wijding van haar macht met de glans van het verleden. Uiterlijke praal en schittering heeft zij het gelaten: met honderdduizenden guldens wordt de vorstelijke dienaar betaald. Maar ook niets meer dan deze uiterlijke praal is aan het koningschap gebleven. Elke werkelijke zelfstandige macht is met de ontwikkeling van het parlementaire regeeringsstelsel er aan ontnomen.

Nuttig is het voor de heerschappij der bezittende klasse juist door die glans van macht en hooge verhevenheid boven de gewone staatsburgers, die het in de oogen van de onnoozele menigte nog heeft door die traditie van het verleden.

En hoe meer de bezittende klasse tegenover zich vindt een aanvallende macht van het proletariaat, welke haar heerschappij wil omverwerpen, hoe meer ze alle middelen aanwendt, geschikt om de aanvallende macht tegen te houden en te breken.

Alle middelen zijn goed, die voor het doel dienen kunnen. Brutaal geweld, misleiding door schoone, maar bedriegelijke beloften en ook bedwelmings der groote nog onbewuste massa door godsdienst, vaderlandsliefde, liefde tot het vorstehuis enz.

Vandaar, tenminste voor een groot deel, de groeiende belangstelling van de bourgeoisie, ook van het vrijzinnige deel, in de godsdienst; vandaar hun bevordering van het bijzonder onderwijs, hun steeds wassende neiging naar godsdienstonderwijs ook op de openbare school.

Vandaar de roes van vaderlandsliefde, teweeggebracht bij elke geschikte gelegenheid b.v. bij de onafhankelijkheidsfeesten van 't vorige jaar.

En vandaar ook de huichelachtige vertooningen, als hierboven per circulaire opgeroepen, die moeten dienen om „'t volk” zoo mogelijk te brengen in een roes van vorstenaanbidding, van Oranjevereering, en het alzo middellijk te houden in afhankelijkheid en onderdanigheid voor de bestaande orde, de overheersching van de bezittende klasse, waarvan het koningschap immers niets anders is dan de knikkende en buigende marionet.

Zulke vertooningen vallen natuurlijk zeer in de smaak van de bourgeoisie en voor zulke doeleinden gaan de dikke beurzen vanzelf open.

Baat vindt de bourgeoisie bij deze bedwelmingsmiddelen zeker, al is het ook maar tijdelijk.

Zoolang het proletariaat niet scherp ziet de klassescheiding en het feit van de overheersching en uitbuiting, zoolang het als onderliggende, verdrukte en uitgezogen klasse nog onbewust is van het onrecht zijner uitbuiting en de mogelijkheid, daaraan te ontkomen door onverzoonlijke klassenstrijd, zoolang kan de bourgeoisie die bewustwording tegenhouden, belemmeren, verlangzamen, mede door bedwelmingsmiddelen als vorsteneering enz.

Maar, de bewustwording komt toch. De feiten, door de marxistische sociaaldemocratie gehanteerd

als propagandamateriaal, wijzen steeds scherper en duidelijker het proletariaat de waarheid van de klasstegenstellingen en de noodzakelijkheid van den klassenstrijd en de mogelijkheid, wenschelijkheid en zekerheid van het socialisme — als er voor gestreden wordt.

In steeds groeiend aantal zullen de proletariërs dan ook herkennen de bedoeling van de bourgeoisie bij haar bedwelmingspogingen met godsdienst, vaderlandsliefde, vorsteneering enz. Zij zullen, omdat ze sociaaldemocraten zijn geworden, strijden tegen de verkerkelijking van het volksonderwijs, zich niet laten vangen in lawaaiige betoogingen van vaderlandsliefde en zullen zijn uitgesproken republikeinen, die hoe eer hoe liever het koningschap ter zijde zullen schuiven als de verblindende kroon van de bourgeoisieheerschappij, die zij haten met al haar trawanten. ST.

Uit de Vakbeweging.

BINNENLAND.

De uitsluiting in de Amsterdamsche bouwvakken.

Door de Algemeene Patroonsvereeniging is d.d. 25 Mei het volgende schrijven gezonden aan de vereeniging van werklieden in de monier-, beton- en aanverwante vakken „Nieuw Leven”:

„In strijd met de bepalingen van het tusschen uwe en onze vereeniging gesloten kollektief kontrakt wordt door uwe leden geweigerd te arbeiden op eenige werken van de N. V. gewapend betonbouw „De Kondor”.

Niettegenstaande wij tweemaal aan u over deze staking hebben geschreven, is door u steeds geweigerd ons schriftelijk de reden van dit konflikt mede te deelen en mede te werken tot hervatting van den arbeid.

Wij achten het daarom niet noodig in te gaan op uw verzoek, over deze zaak mondeling met u van gedachten te wisselen.

Wanneer wij den nu bestaanden toestand lieten voortduren, zou aan een onzer leden belangrijke schade worden berokkend, het geen wij niet kunnen en mogen dulden. Het is ons thans gebleken dat het niet mogelijk is, dat door de leden uwer vereeniging op de werken onzer leden rustig en naar behooren wordt gearbeid.

Wij zien ons dan gedwongen van u te eischen, dat uiterlijk Vrijdag 29 Mei a.s. het werk bij de N. V. gewapend betonbouw „De Kondor” worde hervat, op ordelijke wijze en naar genoegen van de direktie.

Wordt aan dezen onzen eisch niet binnen den gestelden termijn voldaan, dan zal op Zaterdag 30 Mei d.a.v. aan een belangrijk deel der cementwerkers, vlechters en sjouwerlieden, in dienst bij onze leden de dienst betrekking worden opgezegd, met inachtneming van den opzeggingstermijn van 3 dagen, dus tegen Woensdag 3 Juni eerstkomende.

Wij voegen hieraan toe, dat het ons leed zal doen, wanneer wij tot een dergelijke maatregel zouden moeten overgaan.

Wij dringen er alsnog ernstig bij u op aan, aan uw leden te adviseeren den arbeid onmiddellijk te hervatten en meenen niet te mogen nalaten u te wijzen op de zeer groote verantwoordelijkheid die gij op u neemt, door dat onverhoop na te laten.”

De monierbewerksvereeniging „Nieuw Leven,” zond hierop het onderstaande antwoord:

Aan het bestuur der Algemeene Patroonsvereeniging te Amsterdam, Secr. de heer M. Coetier, Keizersgracht 405, Alhier.

Mijne Heeren,

Naar aanleiding van uw schrijven dato 22 Mei, is mij als secretaris der vereeniging van werklieden in de monier-, beton- en aanverwante vakken „Nieuw Leven” opgedragen het volgende aan de A. P. V. te berichten:

Ten eerste dat wij al dikwijls aan de A. P. V. geschreven hebben over het niet nakomen van het collectief contract door de patroons en daarover al dikwijls geconfereerd hebben met de A. P. V., maar dat de A. P. V. of de leden zich niets van het niet nakomen van het collectief contract aantrekken en ons laat wachten op een antwoord tot in het oneindige.

Wij zullen daarvoor eenige feiten noemen:

Toen ten vorige jare een conflict bij den heer Sanders plaats had over het ontslag van den secretaris onzer vereeniging, hetgeen tot een eind is gebracht door de bemiddelingscommissie, waarbij werd overeengekomen dat, als er gelegenheid was, Naezer weer werd aangenomen, hebben wij ondervonden dat Naezer toch niet aangenomen werd. Daarover is de heer Sanders aangeschreven, evenals over de kwestie-Groenescheidt, maar de heer Sanders acht

het beneden zijn waardigheid om daarop te antwoorden.

Zoo is er ook een brief geschreven aan den A. P. V. den 29en Maart door de werklievenvereniging over het niet nakomen van het collectief contract bij verschillende patroons. Daarop is een antwoord van de A. P. V. ingekomen den 4en April waarin gezegd wordt, dat de A. P. V. de gevallen, in dat schrijven genoemd, ten spoedigste zal onderzoeken en daarvoor nader bericht zal zenden.

Nu hebben wij al 25 Mei en nog hebben wij geen bericht ontvangen, dus van een spoedige afwerking uwerzijds kan in deze geen sprake zijn.

Zoo ook met de kwestie aan de Bijenkorf en de Ykade.

Daar het hier geldt de directe belangen van de werklieven, die er dus uit den aard van hun toestand belang bij hebben dat zulke zaken spoedig afgehandeld worden, schuift men die maar op de lange baan. Dat brengt misnoegen en weinig vertrouwen in de Patroons-Vereeniging onder de leden der werklievenvereniging. Zoo zien en ondervinden wij dagelijks, en hebben daarover dikwijls met de patroons en hun vertegenwoordigers gesproken, dat onze leden, die voor hun rechten opkomen, spoedig op straat worden gezet en genegeerd bij het aannemen van werklieven.

Zoo o.a. bij de N.V. betonbouw „De Kondor”. Daar waren leden van ons werkloos, die gewerkt hadden bij „De Kondor”, die zagen dat er iemand aangenomen werd die niet aan „De Kondor” had gewerkt.

Ten tweede kwam daar nog bij, dat aan „De Kondor” gewerkt werd met een ploeg, die voor het werk dat zij moest doen niet voltallig was. Deze ploeg was niet voltallig, omreden hun opgedragen werd dat het werk dat er moest gedaan worden, in 2 dagen klaar moest wezen. Toen zij den patroon daarover aanspraken, kregen zij ten antwoord: ik ben patroon en zal met zooveel menschen laten werken als ik wil. Ja, dat kan de patroon zeggen, maar dan moet hij niet zeggen, dat het werk binnen zooveel tijd klaar moet wezen, want dan verspeelt hij zijn recht om te zeggen: ik laat werken met zooveel menschen als ik noodig acht. Wij hebben de ondervinding opgedaan dat de N.V. betonbouw „De Kondor” een werk aan het sportpark, dat ook door meer menschen gedaan moest worden, door één man liet doen, en toen dat langer duurde dan wenschelijk was, werd dezen man gewoonweg gezegd, dat hij te lui was en hij kreeg z'n ontslag.

Ziet, met zulke feiten voor oogen konden wij niet aan het werk van „De Kondor” laten beginnen of er moesten de menschen aangenomen worden die daar gewerkt hadden, en daardoor de ploeg uitgebreid om op den aangegeven tijd klaar te wezen.

Waar u schrijft dat het u leed zou doen om tot een dergelijke maatregel over te gaan, doch dat doen moet omdat een uwer leden belangrijke schade wordt berokkend, kunnen wij niet begrijpen dat u het leed alleen voelt als een lid van u in de knel zit (daar het woord patroon beschermheer beteekent) en niet het leed voelt dat den werklieven wordt aangedaan, door hen steeds te laten wachten om hun grieven te onderzoeken.

Daarom hebben wij — wat wij niet voor ons plezier doen — de staking moeten proclameren om wat spoediger de zaken afgewikkeld te krijgen. In plaats van daaraan mee te helpen om over die zaak te spreken, worden wij afgescheept dat de A. P. V. geen bespreking daarover wenscht.

Het bestuur der vereeniging van werklieven in de monter-, beton- en aanverwante vakken, afd. van de Land. Fed. van Bouwvakarb. in Nederl.

Steunt de stakers en uitgesloten in Almelo en Zaandam.

Buitenland.

Huichelarij en onnoozelheid.

Telkens staat men weer verbaasd over den brutalen moed, waarmee goede en slechte steunpilaren van het kapitalisme in hun vrijen tijd den volke allerlei „idealen” trachten voor te praten.

Zoo hield eenige weken geleden, 24 April, de heer F. H. Knobel, lid van de Tweede kamer, op de vijfde matinée van het Dames- en Heerengezelschap Vrede door Recht te den Haag een rede, waarvan we nog even melding willen maken.

De heer Knobel, een van de oud-liberale kamerleden, die verleden jaar door de Arbeiderspartij naar de Kamer zijn gezonden, een man, die tot een Partij behoort, voor welke er nooit genoeg geld

aan militarisme, vloot en koloniën kan worden besteed, een van de propagandisten van het Nederlandsche imperialisme, in Perzië, in Zuid-Afrika en elders, hing hier weer eens den „idealist” uit. De echte kapitalist heeft daar van tijd tot tijd evenveel behoefte aan als een gewoon mensch aan ontspanning en frissche lucht.

De „idealist” Knobel gaf de volgende beschouwing ten beste over een anderen „idealist”, een Engelschman, Sir Max Wächter.

Deze vertegenwoordigt, volgens den heer Knobel, mede de „nieuwe” richting in de vredesbeweging, die vooral „practisch” wil zijn.

Het praktische van de denkbeelden van Sir Max Wächter, waaraan spr., de heer Knobel geloof, ligt in het doel: de stichting van een Europeeschen statenbond, dat hij zich gesteld heeft.

En ziehier nu, waartoe deze „statenbond” dienen moet.

„Het oorlogsgevaar bedreigt ons”, betoogde de heer Knobel, „om zoo te zeggen iederen dag, zoo wel in als buiten Europa. Men onderschatte het gevaar niet, dat de Chineesche en Japansche volken voor de blanke rassen zouden opleveren, wanneer de oorlogsgeest over hen vaardig mocht worden. Om van een economischen strijd nog maar niet eens te spreken”.

Hier komt de oorsprong van het idealisme des heeren Knobel al vrij aardig voor den dag, zooals men ziet.

Het is de vrees van den Europeeschen kapitalist, vooral van den kapitalist van een klein land als het onze met groote koloniën, voor de mogelijkheid van het gevaar, dat dreigt vanwege het Aziatische kapitalisme, dat er reeds is of dat nog groot kan worden.

Daartoe moet er dus een „broederschap” gesloten worden tusschen verschillende Europeesche machten, een soort van onderlinge verzekeringsmaatschappij dus, hetzelfde denkbeeld, dat ook ten grondslag ligt aan de meeningen van den bekenden voorstander eener internationale politiemacht, den hoogleraar Van Vollenhoven, o.a. bekend door zijn brochure: De Eendracht van het Land.

Want kwam die broederschap tot stand, dan zou, redeneert de heer Knobel, een twist tusschen deze verbonden staten even onmogelijk zijn als b.v. tusschen twee staten van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Het tweede groote motief, waarom de heer Knobel voor de plannen van den Engelschen schrijver is, geeft hij aan met 't volgende:

In zijn jongste publicatie in de Review of Reviews berekent Sir Max Wächter de kosten voor oorlogstoerusting enz. op 360,000,000 pond sterling per jaar. Het Panama-kanaal heeft in het geheel niet meer dan 80,000,000 pond sterling gekost. Dit ter illustratie. Voor deze 360,000,000 pond zou men bijvoorbeeld een complete en geheel naar den eisch ingerichten spoorweg rondom de aarde kunnen aanleggen. Behalve deze directe uitgaven moet in de kosten van den gewapenden vrede ook nog het kolossale verlies aan arbeidskracht meetellen, dat de instandhouding van groote legers meebrengt. Per jaar worden er 5,000,000 krachtige menschen aan productieven arbeid onttrokken, verder 1,000,000 paarden. In cijfers uitgedrukt (de verdienste per hoofd berekend op f1200 per jaar) beteekent dat een verlies van 500,000,000 pond per jaar.

Dit met andere geldelijke nadelen, die een gevolg zijn van den gewapenden vrede, te zamen genomen, komt men tot een bedrag van 1,000,000,000 pond sterling of twaalf duizend miljoen gulden.

Is zoiets nu geen verregaande dwaasheid, is dat niet een nieuwe slavernij, nadat men zoo kort geleden de andere slavernij heeft afgeschaft? En dat heele bedrag is niet meer dan een verzekeringspremie tegen den oorlog.

Dit is, zooals men ziet, geen nieuws.

De socialistische pers heeft al zoo vaak gewezen op de ontzaglijke verspilling, die de huidige oorlogstoerusting meebrengt.

Maar waar ligt nu — en dat ziet de heer Knobel blijkbaar in, net even goed als de Engelsche schrijver — het gevaar van dit alles uit een kapitalistisch oogpunt? Omdat het, zeggen beiden, op die wijze niet door kan gaan.

„De oorlogsbegrooingen drukken nu reeds te zwaar; men zou voor staatsbankroeten komen te staan en de belastingbetalers beginnen er genoeg van te krijgen”.

Dus moet er gewerkt worden op de publieke opinie. En dat durft een man te zeggen, wiens partij — evenals hijzelf — in de practijk steeds voor alle oorlogsuitgaven gereed staat!

Dat durft een man te zeggen, terwijl zijn geestverwanten in de Vereenigde Staten, de pacifistische chefs Bryan en Wilson pas weer hun eigen theorieën omtrent scheidsgerichten enz. in 't gezicht hebben geslagen.

Maar wanneer men zooals dezer dagen gebeurd is, leest dat de pacifisten dienzelfden President Wilson een „gelukwensch” hebben gezonden ter gelegenheid van de aanvaarding der bemiddeling van de Zuid-Amerikaansche republieken in zijn geschil met Mexico — een pure vertooring, nadat Wilson zelf den oorlog is begonnen — dan verwondert men zich niet over de huichelarij van menschen als de heer Knobel.

v. R.

Uit Twente.

Hoewel onze krant nog veel en veel te klein is, om geregeld de kwakzalverij, de leugens etc. der kleine bladen onder handen te nemen, kan het toch geen kwaad af en toe eens een kleine ruimte aan haar te besteden, en ze uit het duister, in het volle licht der socialistische critiek te plaatsen. De confectie-arbeidsters houden nog steeds prachtig vol, en er is er geen enkele, die er ook maar aan denkt, weer te gaan werken. Dit stemt de heele bourgeoisie, vooral de patroons in Twente, tot groote bitterheid. Alles, alles is geprobeerd om de eensgezindheid te breken, doch tevergeefs. Nu waren eenige staaksters, en ook jongere zusters lid van een zangvereeniging, doch ook eenige onderkruipsters. Nu weigerden de meisjes eenvoudig, om met de onderkruipsters samen te zijn. Heele jonge meisjes, stonden zelfs op post bij de ingang der zaal, waar de repetitie's werden gehouden, om te waarschuwen er niet in te gaan, tenzij de onderkruipsters geroyeerd werden. Toen dit niet geschiedde, en de meisjes weigerden binnen te komen, werd de zangvereeniging ontbonden. Dit zette bij de bourgeoisie kwaad bloed. Verbeeld je dergelijke bengels (volgens de fatsoenlijke taal der heeren) toonden reeds een wil te hebben, zich solidair te gevoelen met hun zusters, met de staaksters!

Nu komt V(an) W(ulfen) P(althe), een der firmanten van de „Modelfabriek” Gebr. Palthe, door uitzuiging hunner arbeiders schatrijk geworden, nogmaals in *Het Twentsche Zondagsblad* er op terug, onder het motto „Waar moet het heen!” Ja juist mijnheer de uitzuiger, waar moet het heen! Dacht ge soms, dat de arbeiders, nooit zouden inzien hun eigen belang? Zich nooit zouden organiseren, opstandig worden? Gelukkig neen! Neen, zij moeten komen tot organisatie, zij moeten vechten, al feller, voor hooger loon, enz. Daar dwingt gij, daar dwingt u parasietenbende, het kapitalisme hen wel toe. Gij vindt het treurig, dat zulke jonge meisjes reeds toonen solidariteit te bezitten, waar bij u zelf eenige honderden arbeiders(sters) worden uitgezogen, die óók wel eens konden gaan vechten voor wat mooier leven, konden gaan staken. (Er bestaat nu eindelijk gelukkig een flinke afd. van de fabrieksarbeidersbond.) Maar wij arbeiders juichen zulks toe; het doet ons goed; het geeft meer hoop, vertrouwen in de toekomst, waarin 't proletariaat al zijn krachten zal noodig hebben tegen duurte, crisissen, tegen oorlog, voor zijn eisch als 't kiesrecht enz. Verder drukt gij de ouders op het hart, hun kinderen tot betere inzichten te brengen! Weer zeer te recht in uw belang. Wij roepen de ouders toe, prijs het in uw kinderen, voert hen in de Socialistische Jeugdorganisatie, vormt hen tot socialist, bedenkt wel de taak die zij later, groot geworden, hebben te vervullen. Verder noemt gij onze leiders gewetenlooze, onverantwoordelijke opstokers. Deze ingemeene insinuatie wijzen wij verre van ons.

Grootere verantwoordelijkheid dan leiders der arbeidersbeweging hebben, zal moeilijk te vinden zijn. Zeker, zij doen alweer ten nadeele van U, parasietenbende, alles om de arbeiders op te heffen, hen zoo goed mogelijk te leiden; daarvoor zijn ze door ons gekozen. Dan baselt gij over „vrijheid”. Houdt toch waarachtig je mond daarover! Doet ge alles niet ter voorkoming van de vakorganisatie? Vrijheid beteekent, heeft nooit anders beteekend bij u, dan slavernij, vrijheid van uitzuigen tot op 't gebeente toe van de arbeiders, door u, kapitalisten.

Gelukkig, ontevreden zijn of worden al de arbeiders! De solidariteit der arbeiders, de leuze „met en voor elkaar” wordt steeds groter, machtiger, trots al uw demagogie, leugens, brute overmacht. Neen, niets kan de opmarsch van ons arbeiders tegenhouden. Van alle kanten worden wij tot elkaar gedreven. De noodzakelijkheid dwingt ons te vechten, op leven en dood, tegen uw klasse. En wij zullen overwinnen!

D.

Vergaderingen.

AMSTERDAM.

Donderdag. 4 Juni. Zaaier. Geelvinck. B. Luteraan: Bebel. Openb. cursusverg. Halfn.

LEIDEN.

Zond. 7 Juni S. D. P. Feestvergadering, in den Graanbeurs. Entree 10 cent. Aanvang 8 uur.

5e Jaarkongres der S. D. P.

te houden in de „Graanbeurs” te Leiden, Zaterdagavond 6 Juni en Zondag 7 Juni a.s.

Aanvang Zaterdagavond 7 uur. Opening der zaal 6 uur.

Aanvang Zondagmorgen 9 uur. Referaat over de wet-Treub 11 uur.

Aanvang middagzitting 2 uur.
Zondagavond feestavond.

Agenda.

1. Openingsrede door den Voorzitter.
2. Mededeelingen.
3. Jaarverslag van de Partij.
4. Financiëel Verslag.
5. Redactie Tribune.
6. Administratie Tribune en Brochurehandel.
7. Commissie van Geschillen en Commissie van Beheer.
8. Verkiezing Propagandist.
9. Afgevaardigden naar het Int. Kongres te Weenen.
10. Referaat over de Wet-Treub.
11. Voorstellen.
12. Bepaling plaats volgend Jaarkongres.

N. B. Partijgenooten hebben toegang op vertoon van diploma. Niet partijgenooten tegen betaling van 10 cents.

Aan de congresbezoekers.

Partijgenooten die wenschen dat er voor logies voor hen gezorgd wordt, gelieven zich met opgave van hei te besteden bedrag te wenden tot den secretaris, Joh. Metscher, Bakkerssteeg 5. Voor logies bij partijgenooten zal slechts zeer weinig gelegenheid zijn en dan nog voor personen die zeer bescheiden eischen stellen.

Partijgenooten, die logeergasten kunnen herbergen, worden eveneens verzocht zich ten spoedigste op te geven.

Ook de tweede aan den beschrijvingsbrief gewijde verg. was goed bezocht. Door het bedanken van Broekhuis en Metscher werden gekozen tot afgevaardigde De Fey en tot plaatsvervangers N. Olivier en Dullemans.

Kongres-nummer.

Het Kongres-nummer zal op de voorpagina een agitatorische, anti-militaristische plaat van de beroemde Fransche teekenaar Grandjouan bevatten.

Bestellingen voor dit propaganda-nummer worden ten spoedigste bij de administratie ingewacht.

Kongres-Voorstellen.

(Ingezonden.)

Voorstel Enschede.

Een andere stem uit Bussum.

Waarde Redactie. — Gij zult mij vergunnen, ofschoon mijn artikel in hoofdzaak tegen Wp.'s advies gericht is, mijn geachte p.g. C. J. v. R. van antwoord te dienen, vooral omdat, als hij opmerkt, dat er nog meer argumenten in onze partij tegen zijn meening worden aangevoerd, ik daar niet geheel en al vreemd aan ben.

C. J. v. R. verliest steeds in dit debat uit het oog, dat hier in hoofdzaak sprake is van *herstemmingen*, en dan is de zaak toch zoo, wij S. D. P. eischen het A. K., wij strijden er voor, konkelen niet en wenschen niets te koopen; waren wij in het parlement, wij zouden aanvaarden (als wij het door onze actie zoover gebracht hadden) de steun en de stemmen van iedere afgevaardigde. Wij zouden niet vragen stemt gij uit angst voor ons voorstel, of hoopt gij door nu vóór te stemmen, ons voor de toekomst den wind uit de zeilen te houden. Ook zouden wij niet zeggen, wij wenschen uw stem niet, nu niet, dan liever geen A. K., want gij hebt niet goed voor het A. K. gestreden. Wij zijn een politieke partij. Wij zijn een proletarische socialistische partij, wij knoeien dus niet met de kapitalisten, van welke kleur ook. Wij hopen eens te worden de politieke socialistische partij van het proletariaat,

dan zullen wij van iedere kandidaat die in herstemming is, eischen te zijn vóór de door ons gestelde klasse-eischen gelijk het A. K. er nu een is. Wijst hij onze eischen af, of vindt hij ze niet urgent, dan vervalt alle belang voor ons bij zijn verkiezing. Dit is nu éénmaal zoo. Wij bedoelen natuurlijk niet dat wij genoeg zouden nemen met ontwijkende of halve antwoorden of met eene ruiling. Wij eischen onomwonden vóór. Zou C. J. v. R. willen weigeren zijn stem te geven aan een kandidaat die in herstemming staande, onomwonden zich verklaarde vóór A. K. en werkelijk staatspensioen? Kan C. J. v. R. bewijzen dat de afgevaardigden van de Arbeiderspartij niet zijn voor A. K. en staatspensioen? Zoo niet, dan zal hij als deze eischen hem ernst zijn, moeten stemmen op die kandidaten die zekerheid geven vóór deze onze eischen te zijn. Of de partijen dier kandidaten nu met elkander konkelen, of ze hun principe's verloochenen, daarmede hebben wij in dit geval niet te maken, als ze maar zekerheid geven te zijn voor onze eischen.

De S. D. A. P. konkelt met de liberalen, verzaakt vaak haar socialistisch beginsel; maar huldigen wij haar als een sociaal-democratische partij in den zin die wij daaraan hechten? Waarschuwen wij de arbeiders niet voor de taktiek dezer partij? Is *De Tribune* en zijn onze vergaderingen niet daar, om te bewijzen dat wij niet goedkeuren de handelwijze dezer partij? Maar nogmaals, als één of eenige der onzen in het parlement zouden eischen A. K. en staatspensioen en de S. D. A. P.'ers laten zich kennen als voorstanders dezer eischen, die zij urgent achten, wij zouden gaarne hun stem vóór hooren. Hieruit nu volgt, volgens mijn inzicht, dat men dan ook bij herstemmingen, wanneer dus onze mannen geen kans meer hebben, gekozen te worden, te stemmen heeft op deze menschen, teneinde te voorkomen dat door hun tegen-candidaten, tegen deze eischen wordt gestemd. Wij wenschen niet op de Arbeiderspartij-candidaten te stemmen omdat zij nu eenmaal S. D. A. P.'ers zijn, ook al wisten wij dat zij onze eischen afvallen; dat doet de S. D. A. P. met de liberalen wel, maar dat moeten de arbeiders zelf maar weten, wij zullen niet nalaten daarop te wijzen. Maar wij wenschen ook niet onze stem te onthouden (bij herstemmingen) aan de kandidaten der Arbeiderspartij omdat zij S. D. A. P.'ers zijn, dat doet de S. D. A. P. wel met onze kandidaten, maar ook dat zullen de arbeiders eens leeren veroordeelen.

Wij plaatsen ons werkelijk buiten de politieke strijd als wij het voorstel Enschedé aanvaarden, want dit houdt in, wat er ook plaats vinde, wij stemmen alleen op onze eigen kandidaten en bij herstemming blijven wij thuis, ook als het gaat bijv. voor de Amsterdamsche Raad tusschen Vliegen en Fabius of voor de Kamer tusschen Lohman en Schaper. Wibaut en Mendels wil ik niet eens noemen. Deze namen moeten p.g. C. J. v. R. zeggen dat wij door zoo te handelen verschrompelen tot een krachteloze secte zonder eenige invloed. Eéns, ja dat geloof ik met C. J. v. R., zal het zoover komen (als de Arbeiderspartij blijft voortduren op liet door haar ingeslagen pad) dat wij ons ernstig moeten afvragen, kunnen wij, S. D. wel onze stem geven aan deze mannen, maar dan zal het onze p.g. niet moeilijk vallen te bewijzen dat zij *niet meer* zijn voor de eischen van het strijdend proletariaat. Dan zal het niet meer zijn *de wijze* waarop zij voor onze klasse-eischen ijveren deugt niet, maar dan zal het zijn deze eischen wijzen zij af, achten zij niet meer begeerenswaard, en dan komt het voorstel Enschedé aan de orde. K. P.

Twentsche Berichten.

Op Hemelsvaartsdag werd te Enschedé een groot nationaal festival van muziekverenigingen gehouden, naar aanleiding van 't feit dat het 40 jaar was geleden dat het z.g.n. Volkspark werd geopend. Wijlen H. J. v. Heek gaf voor 40 jaar het park aan de burgerij van Enschedé, onder voorwaarde dat aan de schenking steeds verbonden moest blijven, speciaal aan de arbeidende klasse een geschikte gelegenheid tot ontspanning en wandeling te verschaffen. Om misbruik van sterken drank tegen te gaan, moest in een restauratie-locaal gelegenheid worden gegeven om gezonde en goedkope dranken te verkrijgen, en het gebruik van sterken drank te verbieden. Op zich zelf willen we op de schenking van wijlen den schenker niets afdingen, doch willen wij vragen of de arbeiders werkelijk er bij gebaat waren. Immers de schenker dier dagen begreep zeer juist, dat een arbeider die zich niet bedrinkt in den regel *meer* produceert als de drinker. Vandaar dan

ook zeker zijn voorwaarden van alcohol-verbod. Ten tweede paaide men immers de arbeiders als humane werkgever? Wat het alcohol-verbod beteekent zal men begrijpen wanneer men weet, dat de verleidelijke drankduivel in café of kroeg rondom en onmiddellijk bij het park is gelegen, en met alle mogelijke middelen zijn verlokkingen biedt. Men begrijpt wat er zodoende van terecht komt! De arbeiders hebben dan ook geen reden om zoo'n feit feestelijk te herdenken. De nazaten van den schenker te Enschedé, de v. Heeks trachten de ontwikkeling en ontspanning en levenspeil der arbeiders steeds hardnekkig tegen te houden in den vorm van het steeds weigeren van verkorting van arbeidsdag, hooger loon enz. Wat natuurlijk niet wegneemt, dat drommen arbeiders, afgestompt als ze zijn door het geestdoodend fabrieksleven, aan de feestelijkheden deelnemen. Het proletariaat kent zoo weinig levensvreugd dat ze iedere gelegenheid naar ontspanning gretig aangrijpt. Als zoodanig verzinkt dan ook de geheele goede? bedoeling van den schenker in 't niet.

In Hengelo deden zich eenige gevallen van typhus voor. De machine-koning van Twente, Stork, komt nu in (zijn) *Fabrieksboede* de schuld daarvan werpen op... de actievoerders tegen de melkprijsverhoging van yerleden winter, en dat door het niet gebruiken der melk van de cooperatie de ziekte haar intrede heeft gedaan, en vindt het glad verkeerd dat 'n arbeiders geen melk hadden genomen van den venter der fabriek, leest moordhol, zooals indertijd Benink de gieterij bestempelde. Dat mijnheer Stork zoo spreekt vindt natuurlijk zijn oorzaak, dat hij het niet kan verkroppen dat hij in den Hengeloschen melkoorlog geen baas kon blijven en de arbeiders zich niet wenschen te laten villen door deze kapitalistische inrichting. 't Is wel beroerd voor Stork. Dan zijn toevlucht maar eens genomen, door het misdadig idee te propageeren, dat de actie-voerders de schuld zijn van 't uitbreken van de typhus. Dat zijn zoo de kapitalistische manieren. 't Zal hem echter niet veel helpen.

Dat het ook te Enschedé met den melkverkoop nog niet voor den wind gaat kan men zien dat van 16—30 April 1914 de boeren als leveranciers der fabriek uitbetaald kregen hoogste prijs 9 ct., laagste prijs 4.8 ct., middelprijs 6.7 ct. per liter. Waar blyven nu die centen der arbeiders welke 9 ct. per liter moeten betalen? Wat blijft er over van de bewering van *de Bruine*, dat de boterprijzen de verhoging der melkprijzen wettigde? Verder moesten door de boeren 63 pct. ondermelk teruggenomen worden, wat beteekent op elke 100 liter volle melk, 63 liter ondermelk terug! De verkoop is dan ook alles behalve rooskleurig. De arbeider *moet* zich toch ook met zoo min mogelijk behelpen. Men begrijpt dat de boeren verbolgen zijn op *diegene*, welke voor 8 et. verkoopen.

Zoo kwam in een vergadering van een onderlinge veeverzekerings-maatschappij van een der Loncker kapitalistische boeren het voorstel om diegene welke voor 8 ct. verkoopen en met Nov. a.s. daar niet mee ophielden, eenvoudig te royeeren! Als men nu weet dat onder bedoelden zijn welke er 1 of 2 beestjes op nahouden, en tevens fabrieksarbeiders, zooals er hier nog zoovelen zijn, dan snapt men ook deze ingemeene truc. Zodoende laat men geen middel onbeproeft om den arme te treffen. Het is maar te hopen, dat dit vuile middel niet mag helpen!

Een staking van tuinlieden te Enschedé, welke weken lang in den strijd stonden, is met een nederlaag voor de arbeiders geëindigd, als een gevolg van onderkruipers, waardoor de patroons het weken lang konden uithouden; deels ook wijl sommige stakers zich aan den strijd onttrokken, zooals het posten enz., doordat zij ander werk vonden. Deze staking stond onder leiding der modernen, die trots alle middelen vanwege den E. B. B. de nederlaag niet konden verhinderen. S.

Attentie s. v. p.!

Het Redactie-adres is tot nader aankondiging bij: **D. J. WIJNKOOP, Noordwijk-aan-Zee.**

G. L. STOLK en A. J. STOLK-DUISTERMAAT, geven kennis van de geboorte van hun zoon GERARD.

A'dam, 2 Juni '14.

Werft abonnees op „De Tribune”!